

ДЖУЛИАНО ДА ЕМПОЛИ

enthusiast

МАГЪОСНИКА ОТ
КРЕМЪЛЪ

Роман, вдъхновен от действителни събития и личности

ДЖУЛИАНО ДА ЕМПОЛИ

**МАГЪОСНИКА ОТ
КРЕМЪЛ**

Превод от френски
Силвия Колева

enthusiast

София, 2023

Giuliano Da Empoli
Le Mage du Kremlin
Copyright © Éditions Gallimard, Paris, 2022

Джулиано да Емполи
Магьосника от Кремъл

© Силвия Колева, превод, 2023
© Яна Аргиропулос, дизайн на корицата, 2023
© Enthusiast - запазена марка на
„Алто комюникейшънс енд пблшиинг“ ООД, 2023
ISBN 978-619-164-570-1

Романът е вдъхновен от действителни събития и личности, на които авторът е придал измислен личен живот, действия и изявления. Въпреки това историята е истинска и се е случила в Русия.

За Алла

Животът е комедия. Трябва да се играе сериозно.

Александър Кожев

1

Дълго време за него разправяха какви ли не неща. Някои казваха, че се е оттеглил в манастир в Атон, за да се моли сред камънаците и гуцерите, други се кълняха, че са го видели в някаква вила в Сомогранде* насред ято дрозира ни топ модели. Трети настойчиво повтаряха, че са открили следите му на летището в Шарджа**, в управлението на Донбаската милиция или сред руините на Мозадишу.

Откакто Вадим Баранов беше погал оставка като съветник на Царя, исторшите по негов адрес, вместо да затихнат, се множаха. Понякога става и така. Повечето хора на власт гължат аурата си на поста, който заемат. В момента, в който го загубят, сякаш им отнемат всичко. Спихват се като онези огромни надуваеми кукли край входовете на увеселителните паркове. А когато ги срещнем на улицата, не можем да си обясним как подобен човек е могъл да събуди такъв интерес.

Баранов принадлежеше към особен тип хора, към група раса, въпреки че не бих могъл да определя точно каква.

---

* Луксозна частна резиденция в Андалусия, недалеч от Гибралтар, построена през 1962 г. – Б. пр.

** Столицата на емирство Шарджа от Обединените арабски емирства. – Б. пр.

Снимките му го представяха като мъж с масивна, но не и атлетична фигура, почти винаги облечен в тъмни и леко широки костюми. Лицето му беше обикновено, дори банално, може би малко детинско. Изглеждаше блед. Косите му бяха черни и прави, а прическата – като на младоженец. На видео, което се разпространяваше свободно, личеше как се смее – а това е рядкост в Русия, където и най-обикновената усмивка се смята за признак на глупост. Приличаше на човек, на когото изобщо не му пука как изглежда. Това беше странно, защото смисълът на професията му бе точно в това: навсякъде да поставя огледала, за да преобрази искрица в наситена с чар и предизвикваща възхищение магия. Издигаше се и вървеше все нагоре, заобиколен от загадки. Единственото повече или по-малко сигурно нещо беше, че има магнетично въздействие върху Царя. За петнадесетте години, в които му служеше, беше допринесъл твърде много за изграждането и утвърждаването на властта му. Наричаха го „Магьосника от Кремъл“ и „новият Распутин“.

Функциите му в Кремъл не бяха точно определени. Появяваше се в кабинета на Царя, когато текущите задължения на владетеля бяха приключили. Не го викаха секретарите. Може би лично Царя му звънеше по директна линия. Може би самият той поддушваше удобния момент, използвайки изумителните си способности, които така и никой не успя да разгадае. Понякога към двамата се присъединяваше още някой: популярен министър или шеф, собственик на държавно предприятие. Но като се има предвид, че в Москва векове наред никога нищо не оповестяваше, дори присъствието на такива случайни свидетели не успяваше да разбули мистерията около нощните занимания на Царя и неговия съветник. Понякога се случваше простосмъртните да бъдат информирани за последиците. Така една сутрин

Русия се събуди с новината, че е арестуван най-богатият и най-известен бизнесмен в страната, символ на новата капиталистическа система. Друг път, още сънени, гражданите поданицы узнаха, че всички президенти на републики от Руската федерация, избрани в общонародни избори, са освободени от длъжност и отсега нататък ще ги назначава единствено Самогържеца. Но обичайно плодовете на безсънните кремълски ноци оставаха невидими. Забелязваха се години по-късно, когато на бял свят се появяваха промени, изглеждат вече съвсем естествени, въпреки че всъщност бяха резултат от продължителни и педантични усилия.

Баранов беше госта дискретен. Не го виждаха никъде, а мисълта да дава интервюта, не го блазнаше. Все пак притежаваше една особеност: от време на време пишеше по някое и друго есе, което публикуваше в никому неизвестно независимо списание, или някоя военна стратегия, предназначена за върховното командване на армията. Случваше се дори да напише разказ, в който изненадващо демонстрираше парадоксално вдъхновение в стила на най-добрите руски традиции. Никога не подписваше творбите си, но ги изпълваше с намеци, които служеха като кодове за разгадаване на новия свят, конструиран в безсънните кремълски ноци. Поне така смятаха московските царедворци и анализаторите в чуждестранните посолства, които се състезаваха кой пръв ще дешифрира неясните изрази на Баранов.

Криеше се за псевдонима Николаус Брандайс*, което внасяше допълнителен смут. Най-усърдните политически детективи бяха разкрили, че това е името на вто-

---

* Руски емигрант, герой от романа на Йозеф Рот „Дясно и ляво“ от 1929 г. – Б. пр.

ростепенен герой от непопулярен роман на Йозеф Рот*. Татарин, нещо като „Deus ex machina“**, който се появява в решителни моменти на повествованието и после веднага изчезва.

„Не са необходими никакви сили или енергия, за да завладееш каквото и да било – казваше той. – Всичко е прогнано и веднага се предава. Важното е да умееш да отпуснеш хватката и да си кажеш: „Зарежи! Карай да върви!“.

Подобно на героите от романа на Рот, които си задават въпроси за действията на Татарина (чието невероятно безразличие бе гаранция за поредния успех), хората по високите етажи в Кремъл и антуражът им дебнеха и най-неподатливия на тълкуване знак в изложението на Баранов, за да разгадаят мисълта му, а оттам – и намеренията на Царя. Мисията им беше обречена на провал, защото Магьосника от Кремъл смяташе, че плагиатството е основа на прогреса. Затова никой никога не можеше да разбере кога излага собствени идеи и кога жонглира с идеите на някой друг.

Апотеозът на тази двусмислица настъпи една вечер, когато компактна маса хора от апарата, с коли с пуснати сирени и с обичайния кортеж от охранители, се изсипа в малкия модерен театър, където щеше да се играе пиеса в едно действие. Името на автора бе Николаус Брандайс. Сред бляскавата тълпа се открояваха банкери, петролни магнати, министри и генерали от ФСБ (Федералната служба за сигурност, наследница на КГБ). Стояха на опашка заедно с обсипаните си със сапфири и рубини любовници, за да се настанят в прогънените кресла

---

* Йозеф Рот (1894-1939) – австрийски писател, публицист, журналист и есеист от еврейски произход. Много негови творби, сред които романът „Радецки мариш“ и новелата „Левиятан“, са преведени на бълг. език. – Б. пр.

** Неочаквана, божествена сила или събитие, решаващи благоприятно безнадеждна ситуация. – Б. пр.

на грамадната зала, за чието съществуване никой не бе подозирал. Щяха да присъстват на спектакъл, който от начало до край се подизраваше с маниите и културните претенции на същите тези банкери, петролни магнати, министри и генерали. „В една цивилизована страна – казва в определен момент героят от пиесата – щеше да избухне гражданска война, но тъй като у нас няма граждани, това ще бъде война между лакеи. Е, тя не е по-лоша от гражданската война, но е по-отблъскваща и по-жалка“.

Въпросната вечер никой не видя Баранов в залата, но за всеки случай банкерите и министрите бурно ръкопляскаха. Някои твърдяха, че авторът на пиесата е наблюдавал партера от мъничко прозорче вдясно от ложата.

Но дори такива леко детински развлечения не успяваха да разсеят тревогата на Баранов. По едно време малцината, които имаха късмета да се срещнат с него, твърдяха, че ставал все по-мрачен. Бил неспокоен и уморен, мислел за други неща. Твърде рано си бе проправил път към върха и сега се отегчавал. Най-вече от себе си. А и от Царя. В замяна на това Царя никога не се отегчавал. Давал си сметка за състоянието на Баранов и започвал да го мрази. „Какво?! Издигнах те дотук, а ти имаш наглостта да се отегчаваш?!“... Човек никога не трябва да подценява сантименталната природа на политиците.

Това продължило до деня, в който Баранов изчезнал. С кратка бележка от Кремъл съобщили за оставката на политическия съветник на президента на Руската федерация. Оттогава следите му се губели. С изключение на случаите, когато периодично се появявал на обществени места. Само че никой не бе потвърдил, че това някога се е случвало.

***

Когато години по-късно пристигнах в Москва, споменът за Баранов витаеше като мъглява сянка. Освободена от внушителното му тяло, тя се мяркаше тук и там винаги когато изглеждаше необходимо да се припомни зловещата мощ на Кремъл. Като се има предвид, че Москва се беше превърнала в столица на мистериозна нова епоха, чиито очертания никои не успяваше да определи и неочаквано се бе озовала на авансцената, дори ние, чужденците, се опитвахме да разгадаем същността на бившия Магьосник от Кремъл.

Журналист от Би Би Си прожектира документален филм, който приписваше на Баранов вмъкването на хитрини и умения от авангардния новаторски театър в политиката. Описваше го като фокусник, който, щом щракне с пръсти, завинаги са изчезвали хора. А един професор му посвети цяла книга със заглавие „Вадим Баранов и фалшивата демокрация“. Всички любопитстваха каква бе новата му дейност. Имаше ли още влияние върху Царя? Каква бе ролята му във войната в Украйна? И какъв беше приносът му за изработване на пропагандната стратегия, която предизвика невероятни последици върху геополитическото равновесие на планетата.

Аз следях тези прояви и събития с безразличие. Живите хора винаги са ме интересували по-малко от мъртвите. Чувствах се изгубен в заобикалящия ме свят до момента, в който осъзнах, че мога да прекарам повече време в компанията на блажено почившите, вместо да се отегчавам със съвременници. Ето защо в Москва (а и където другде да бях) посещавах най-вече библиотеките и архивите, някои ресторанти и едно кафене, където сервитьорите малко по малко свикнаха със самотното ми присъствие. Прелиствах стари книги, разхождах се по бледата зимна светлина и почти всеки късен следобед се чувствах прероден след парната баня на улица „Селез-

ньовская“. А после, вечерта, малък бар в Китайския град ме приемаше с отворени обятия и щом влезех вътре, дискретно затваряше вратите си. Отдавах се на отмора и забвение. Почти навсякъде ме съпътстваше симпатичен призрак, в чието лице припознах потенциален съюзник за някои размишления.

На пръв поглед Евгений Замятин* беше просто писател от първите години на ХХ век, роден в село, обитавано от роми и конекрадци. Арестуван е от царската полиция и изпратен на заточение заради участие в революцията от 1905 г. Хората го харесваха заради разказите му. Бил е и морски инженер** в Англия, където строил ледоразбивачи. Върнал се в Русия през 1918 г., за да участва в болшевишката революция, но бързо разбрал, че изграждането на рай за работническата класа не е било на дневен ред. Така че се хванал да пише роман, озаглавен „Ние“*** И тогава се случил един от онези феномени, за които говорят физиците, когато лансират хипотезата за успоредното съществуване на други светове.

През 1922 г. Замятин вече не бил обикновен писател. Превърнал се в машина на времето, защото смятал, че пише яростна критика на строящата се съветска система. Цензорите схванали замисъла на творбата му и забранили публикуването ѝ. Само че Замятин всъщност не се обръщал към съвременниците си. Без да си дава сметка, той прескочил цял век и посланията му били от-

---

* Евгений Иванович Замятин (1884-1937) – руски писател дисидент, критик и публицист. – Б. пр.

** Замятин завършва Корабостроителния факултет на Политехническият университет в Санкт Петербург. – Б. пр.

*** Фантастичен роман, отразяващ съветската действителност с пророчески намеци за зловещото ѝ бъдеще. Светът е механизирен до крайност, а човекът – сведен до номер. Създаден е през 1920 г. Излиза през 1924 г. най-напред в САЩ. Преведен е на бълг. език като част от сборника „Черното слънце“, С., 1990 г. – Б. пр.

правени директно към днешния ден. Описал общество, управлявано от логиката, където всичко е обърнато в числа и изразено чрез цифри. Общество, където животът на всеки индивид е уреден до най-малките подробности, и то така, че да има максимална ефективност. Цари безпощадна диктатура, но тя е удобна, защото позволява, например, всеки да може да напише три сонати само за час – като натисне един-единствен клавиш. Въпросите около секса се уреждат от автоматичен механизъм. Той определя най-подходящите партньори за всеки индивид, като му създава възможност да се съвкуплява с всички тях.

В света на Замятин всичко е прозрачно, дори животът на улицата. Там мембрана, гезизирана като произведение на изкуството, записва разговорите на пешеходците. Очевидно, в подобно общество и гласуването е публично. „Казват, че хората в древността гласували тайно и бързешком – казва главният герой на романа „Д 503“, – но какъв е смисълът? Никога не е установено за какво е служела тази тайна... А ние не крием нищо, не се срамуваме от нищо. Празнуваме изборите честно, почтено и посред бял ден. Виждам как всички гласуват за Благодетеля*, а и те виждам как аз гласувам за Него“.

Откакто открих Замятин, той се превърна в натрапчива мисъл. Струваше ми се, че в неговото творчество са засегнати всички въпроси на нашето време. Замятин не описва само Съветския съюз, а разказва за един равен свят без грапабини. Представя неговите алгоритми, изграждащата се глобална матрица, на чийто фон нашите мозъци изглеждат неизлечимо примитивни. Замятин е истински оракул. Посочва не само Сталин, а напада и всички бъдещи диктатори, олигарсите от

---

* Образът на Благодетеля възплащава тоталитарния лидер и е антипод на героя Д-503. Неговата ръка е наказваща. Понякога лично извършва екзекуциите на бунтарите. – Б. пр.

Силицевата долина и мандарините на единствената китайска партия.

Книгата му сякаш е последно оръжие срещу дигиталния мравуляк, който започваше да покрива цялата планета, а мой дълг беше да го разровя и да го насоча в правилна посока. Истинският проблем беше в това, че средствата, с които разполагах, нямаше да уплашат Марк Зукърбърг или Си Дзинпин. Използвах претекста, че след като се е измъкнал от хватката на Сталин, Замятин е живял в Париж, където и починал. Успях да убедя моя университет да финансира изследване върху живота и творчеството му. Едно издателство прояви вял интерес да преиздаде романа „Ние“, а приятел, продуцент на документални филми, не бе безразличен към възможността да направи нещо в тази посока. „Опитай да намериш материали, докато си в Москва!“ – каза той, докато смучеше коктейл „Негрони“ в уютен бар в Девети парижки район.

След като пристигнах в Москва, се разсеях и позабравих мисията си. Открих, че този безмилостен град е пълен с магия и изкушения, които ме очароваха всеки път, когато се разхождах по „Петровка“ или „Арбат“. Вледеняващият мрак, който лъхаше от непроницаемите сгради в сталинистки стил, се разбиваше в бледия блясък на старите аристократични дворци. Снегът се превръщаше в кал под безкрайната процесия черни коли и отново възвръщаше белотата си в дворовете и малките градинки, които нашепваха истории от отдавна минали епохи.

Всички тези мимолетни изживявания, атмосферата от двадесетте години на XX век, когато е творил Замятин, въображаемото нежелано бъдеще в романа „Ние“, белезите, с които Сталин бе осеял града, и значително по-приятните останки от предреволюционна Москва се пресичаха в съзнанието ми и предизвикваха наситено с емоции състояние, характерно за тогавашния ми начин

на живот. Въпреки всичко, не се бях откъснал напълно от събитията. Бях престанал да чета вестници, но социалните мрежи щедро задоволяваха информационния ми глад.

Сред профилите, които следях, имаше и един с името на Николаус Брандайс. По всяка вероятност това не беше Магьосника от Кремъл, а по-скоро някой студент, забил се в никому неизвестна квартира нейде в град Казан. Бях обзет от съмнения, но въпреки това го четях. В Русия никой нищо не знае. Човек трябва да приеме този факт или да си върви. Не влагах кой знае какви усилия, защото въпросният Брандайс публикуваше само по едно изречение на всеки десет или петнайсет дни. Никога не коментираше актуалните новини, а замаскираше литературни откъси, цитираше стихове или материали от „Пари Ревю“, което затвърждаваше предположението ми, че зад профила се крие студент. Пишеше например:

„В рая е позволено всичко освен любопитството.“

„Ако приятелят ти е умрял, не го погребвай. Остани за малко на разстояние и почакай. Ще дойдат лешоядите и така ще намериш нови приятели.“

„На този свят няма нищо по-тъжно от това да видиш как някое здраво и силно семейство е разбито на парчета заради някоя баналност. Например, глутница вълци.“

Младежът притежаваше усета за черен хумор, който органично се вписваше в местния характер...

Една вечер, вместо да отида както обикновено в любимия ми бар, останах у дома. Бях наел две стаи в сграда от 50-те години, построена от германски пленници – нещо като еталон за московския стандарт: могъщество и буржоазен комфорт, създадени, като всичко тук, върху здравата основа на потисничеството. Пред прозореца оранжевите светлини на града бяха замъглени от камшичните удари на нервния снеговалеж. В жилището

цареше импровизаторският климат, който имам склонността да възпроизвеждам навсякъде: купчини с книги, кутии от ресторанти за бързо хранене, полупразни бутилки с вино. Гласът на Марлене Дитрих придаваше декадентски дух и усещане, че изживявам нещо странно и нестандартно, което по онова време беше основният ми извор за наслада.

Бях оставил Замятин заради разказ на Владимир Набоков, който обикновено ме приспиваше: пансионерът от хотел „Монтрьо Палас“* бе прекалено изфинен за моя вкус. Без да си давам ясна сметка, на всеки две минути погледът ми се откъсваше от книгата в търсене на подкрепа срещу съня и неизбежно падаше върху пагубния таблет. Изведнъж върху екрана му, изгубено между негодобрителни възклицания на злободневна тема и снимки на коали, се появи следното изречение: „Живеем между прозрачни стени, изтъкани сякаш от блещукащ въздух, и винаги върху нас пада обилна светлина. Нямаме какво да крием едни от други“. Замятин. Като видях цитата да изскача върху екрана с текущи новини, се почувствах, сякаш ме удари чук. Веднага написах в отговор изречение от романа „Ние“: „Още повече че това облекчава благородната и мъчителната работа на Пазачите. Без това кой знае какво щеше да се случи“.

После захвърлих таблета и продължих да чета книгата. На другия ден, докато оправях възглавниците на леглото си, за да си отмъсти, дяволският предмет ми сигнализира, че отново съм получил съобщение: „Не знаех, че във Франция още четат З“. Брандайс ми бе писал в 3 часа през нощта. Без да му мисля много, отговорих: „З. е тайният цар на нашето време“. Върху екрана се изписа следният въпрос: „Колко време ще останете в Москва?“.

---

* Владимир Набоков прекарва последните 14 години от живота си в този хотел. – Б. пр.

За миг се поколебах: как така младият студент знае къде се намирам?... После си дадох сметка, че това можеше да се отгатне по моите писания през последните седмици, особено ако човек четеше между редовете. Отговорих, че още не знам със сигурност, после излязох в ледения град, за да изпълня всекидневните си ритуали на самотник. При завръщането ме очакваше ново съобщение: „Ако все още се интересувате от З., бих искал да ви покажа нещо...“ Защо не? Нямаше какво да губя. В най-лошия случай щях да се запозная със студент, пристрастен към литературата. Е, на моменти малко печален и злостен, но няколко чаши водка обикновено успяваха да облекчат подобно състояние.

Джулиано да Емполи
Магьосника от Кремъл

Превод *Силвия Колева*
Отговорен редактор *Мария Чунчева*
Редактор *Лилия Цачева*
Дизайн на корицата *Яна Аргиропулос*
Коректор *Снежана Бошнакова*
Предпечат *Яна Аргиропулос*

Френска. Първо издание.
Формат 60 x 90/16
Печатни коли 16,5
ISBN 978-619-164-570-1

Издава

enthusiast

Запазена марка
на „Алто комуникайшънс енд пъблишинг“ ООД
София, бул. „Васил Левски“ №31
тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите
от www.enthusiast.bg

Печат РОПРИНТ

ГОЛЯМАТА НАГРАДА ЗА РОМАН НА ФРЕНСКАТА АКАДЕМИЯ ЗА 2022 г.

Наричат го Магьосника от Кремъл. Енигматичният Вадим Баранов е режисьор и продуцент на телевизионни риалити предавания, преди да се превърне в сивия кардинал на Путин. След като напуска поста си на политически съветник, легендите за него се множат и никой не може да различи лъжата от истината. Докато една вечер той не споделя историята си на разказвача на тази книга... Тази история ни потапя в отровна атмосфера на руския политически елит, където придворни и олигарси водят подмолни и несекващи войни. И където гениалният манипулатор Вадим превръща огромната държава в авангарден политически театър, в който не съществува друга реалност, освен прищявките на Царя. Но скоро той е въввлечен във все по-мрачните тайни на Кремъл и ще направи всичко, за да се измъкне, воден от паметта на своя дядо – ексцентричен аристократ, оцелял от Болшевишката революция, и без да забравя нито за момент омайната и безпощадна Ксения, в която е влюбен. Романът на Джулиано да Емполи ни среща с Лимонов, Ходорковски, Березовски, Пригожин и Каспаров, с олигарси от раболопното обкръжение на руския диктатор и с всички символи на режима, за да ни отведе право в сърцето на тоталитарната машина на Путин.

От войната в Чечня до украинската криза, през Олимпийските игри в Сочи, „Магьосника от Кремъл“ е стряскаща епопея на съвременна Русия. Разкривайки най-мрачните страни на управлението на Путин, тя ни провокира да размишляваме върху властта, нейните механизми и последствията за всички нас.

Цена: 20 лв./10.25 €

9 786191 645701

www.enthusiast.bg